

Revisionsutskottet

Regeringens årsberättelse 2024

INLEDNING

Remiss

Regeringens årsberättelse 2024 (B 1/2025 rd): Ärendet har remitterats till revisionsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet, utrikesutskottet, finansutskottet, förvaltningsutskottet, lagutskottet, kommunikationsutskottet, jord- och skogsbruksutskottet, försvarsutskottet, kulturutskottet, social- och hälsovårdsutskottet, ekonomiutskottet, underrättelsetillsynsutskottet, framtidsutskottet, arbetslivs- och jämställdhetsutskottet och miljöutskottet för utlåtande. Tidsfrist för utlåandet: 30.9.2025.

Utlåtande/Utlåtanden

Följande utlåtanden har lämnats i ärendet:

- grundlagsutskottet GrUU 28/2025 rd
- utrikesutskottet UtUU 6/2025 rd
- finansutskottet FiUU 7/2025 rd
- förvaltningsutskottet FvUU 15/2025 rd
- lagutskottet LaUU 4/2025 rd
- kommunikationsutskottet KoUU 12/2025 rd
- jord- och skogsbruksutskottet JsUU 23/2025 rd
- försvarsutskottet FsUU 7/2025 rd
- kulturutskottet KuUU 8/2025 rd
- social- och hälsovårdsutskottet ShUU 9/2025 rd
- ekonomiutskottet EkUU 31/2025 rd
- underrättelsetillsynsutskottet UndUU 1/2025 rd
- framtidsutskottet FrUU 1/2025 rd
- arbetslivs- och jämställdhetsutskottet AjUU 7/2025 rd
- miljöutskottet MiUU 12/2025 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ledande sakkunnig Peter Westerstråhle, statsrådets kansli
- ledande expert Terhi Sääskilahti, Ffinansministeriet, finanscontrollerfunktionen
- konsultativ tjänsteman Vesa Pekkola, social- och hälsovårdsministeriet
- byggnadsråd Katja Outinen, miljöministeriet

Betänkande ReUB 8/2025 rd

- direktör Jaakko Eskola, Statens revisionsverk
- regiondirektör Pasi Haataja, Senatfastigheter
- specialforskare Anniina Salmela, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- biträdande överläkare Aki Vuokko, Arbetshälsoinstitutet
- utvecklingschef Paula Mäenpää, Finlands Kommunförbund
- utvecklingschef Mikko Simpanen, Finlands Kommunförbund
- verkställande direktör Jeremias Kortelainen, Owl Group Oy
- expert Ijäs Katariina, Allergi-, Hud- och Astmaförbundet rf
- generalsekreterare Tuula Vasankari, Filha ry
- specialsakkunnig Sari Mäki, Andningsförbundet rf
- teknisk direktör Mikko Somersalmi, Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry
- ordförande, övervakningsdirektör Leena Salmelainen, Rakennustarkastusyhdistys RTY ry
- direktör, näringspolitiska frågor Anu Kärkkäinen, Byggnadsindustrin RT rf
- verksamhetsledare Mervi Ahola, Sisäilmäyhdistys ry
- chef för samhällsrelationer Riikka Vaaja, Finlands Disponentförbund rf
- chefsekonom Jukka Kero, Finlands Fastighetsförbund rf
- utvecklingschef, DI Matti Kiiskinen, Teknologiateollisuus ry, företrädar Suunnittelu ja konsultointiyritykset SKOL ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- undervisnings- och kulturministeriet
- miljöministeriet
- Arkitektbyråernas Förbund ATL rf
- Ägarna av hyreshus och bostadsrättsbostäder till rimligt pris i Finland – KOVA rf
- Rakennusinsinöörit ja -arkkitehdit RIA ry
- Finlands Arkitektförbund SAFA rf
- Finlands Fastighetsförbund rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Statsrådet lämnar riksdagen en årsberättelse som utgör de i 46 § i grundlagen föreskrivna berättelserna om dels regeringens verksamhet och om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut, dels skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts.

Årsberättelsen innehåller ett utlåtande av finanscontrollerfunktionen om huruvida uppgifterna i årsberättelsen är riktiga och tillräckliga. Enligt uttalandet ger ministeriernas resultatöversikter och statens bokslutskalkyler i berättelsen för 2024 riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten följts, om statens intäkter och kostnader, om statens ekonomiska ställning samt om hur statsfinanserna har sköts.

Statens revisionsverk granskar årligen statens bokslut, skötseln av statens finanser samt redogörelserna för verksamhetens resultat, vilka ingår i regeringens årsberättelse. Utskottet har vid beredningen av detta betänkande hört revisionsverket om granskningen och om de viktigaste resultaten av granskningen (revisionsberättelse 5/2025).

Betänkande ReUB 8/2025 rd

Statens bokslut och skötseln av statsfinanserna 2024

Statens revisionsverk har utarbetat revisionsberättelsen för statsbokslutet för 2024 och lämnat sammanlagt 61 revisionsberättelser om revisionen av ministeriernas och övriga bokföringsenheters bokslut för 2024. Enligt revisionen har statens bokslut för 2024 upprättats i enlighet med de bestämmelser som gäller för det.

Utifrån revisionerna fäster verket årligen uppmärksamhet vid efterlevnaden av statsbudgeten och de bestämmelser som gäller den. För finansåret 2024 gav revisionsverket ett negativt ställningstagande om förfaranden som stred mot budgeten för tio bokföringsenheter, medan det föregående året, det vill säga finansåret 2023, förekom felaktiga förfaranden i 13 bokföringsenheter som sammanlagt fick 19 anmärkningar. Situationen för finansåret 2024 är avsevärt bättre än tidigare, eftersom varje bokföringsenhet fick endast en anmärkning, vilket innebär att det totala antalet anmärkningar 2024 var tio. Utskottet ser positivt på att felaktiga förfaranden som strider mot statsbudgeten och dess centrala bestämmelser har minskat jämfört med föregående år.

Enligt utredning till utskottet fäster revisionsverket vid revisionen uppmärksamhet även vid små avvikelser från budgeten. Enligt verket strävar man alltid efter att uppmärksamma den granskade bokföringsenheten på de väsentliga observationerna i ett så tidigt skede som möjligt. På så sätt kan den granskade bokföringsenheten vidta åtgärder så snart som möjligt utifrån observationerna. Bokföringsenheterna kan då rätta felaktiga förfarandessätt eller händelser som strider mot budgeten redan under räkenskapsperioden innan bokslutet godkänns och revisionsberättelsen lämnas.

I samband med revisionen för 2024 lämnade revisionsverket sammanlagt 63 skriftliga rapporter till de granskade objekten innan slutrapporteringen. Revisionsverket anser att man inom förvaltningen reagerar rätt väl på dess iakttagelser och strävar efter att korrigera felen. Som slutsats konstaterar verket att budgeten i sin helhet följs väl. Utskottet välkomnar att bokföringsenheterna reagerar väl på revisionsverkets iakttagelser genom att göra behövliga korrigeringar och ändringar i förfarandena. Utskottet välkomnar också revisionsverkets förebyggande arbetssätt.

Utveckling av regeringens årsberättelse

I statsrådets förordning om regeringens årsberättelse (853/2024), som trädde i kraft vid ingången av 2025, uppdaterades definitionerna om årsberättelsens innehåll, särskilt i fråga om beskrivningarna av resultatet inom ministeriernas ansvarsområden. Tyngdpunkten i granskningen av resultatbeskrivningarna har flyttats från enskilda åtgärder till mer omfattande verksamhetshelheter, och tillvägagångssättet för bedömningen av samhällelig påverkan har ändrats från en bedömning av måluppfyllelse under berättelseåret till en bredare analys av hur genomslaget har utvecklats. Också metoden för riskbedömning inom ansvarsområdena har strukturerats jämfört med tidigare.

Enligt de sakkunniga som utskottet hört kan det ännu inte observeras någon särskilt stor förändring i ministeriernas rapportering för 2024 jämfört med året innan. Ministeriernas bedömningar av utvecklingen av förvaltningsområdets resurshushållning och produktivitet är blygsamma och består närmast av en beskrivning av hur anslagen har använts. Rapporteringen behöver därför fortfarande utvecklas, särskilt när det gäller bedömningen av utvecklingen av resurshushållning

Betänkande ReUB 8/2025 rd

och produktivitet. Rapporteringen om resurshushållning och produktivitet kan enligt sakkunniga förbättras om dessa aspekter beaktas redan när målen ställs upp.

Utskottet har i sina tidigare betänkanden om regeringens årsberättelse upprepade gånger fäst uppmärksamhet vid hur viktigt det är för resultatbedömningen att det har ställts upp mål för verksamheten. Utskottet upprepar här sin tidigare ståndpunkt (ReUB 5/2023 rd): ”Utskottet anser det bra att arbetet med att utveckla årsberättelsen fortsätter, så att berättelsen allt tydligare presenterar och analyserar hur de samhällseliga effektmålen har nåtts och vilka resultat verksamheten har gett. Det finns också skäl att vidareutveckla fastställandet av målen.”

Åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028

Bakgrund

Revisionsutskottet har flera gånger behandlat fukt- och mögelproblem i byggnader. Den undersökning om fukt- och mögelproblem i byggnader som utskottet låtit göra blev klar 2012 (Riksdagens revisionsutskotts publikation 1/2012), varefter utskottet behandlade frågan ingående i sitt betänkande ReUB 1/2013 rd. Utskottet har därefter bevakat hur riksdagens ställningstagande beaktas. År 2017 konstaterade utskottet (ReUB 8/2017 rd) att ”det har gått nästan fem år sedan riksdagens ställningstagande formulerades. Det är beklagligt, menar utskottet, att trots det som har gjorts har de konkreta resultaten i termer av främjandet av människors hälsa och sunda byggnader förblivit så klena.” Utskottet ansåg då att det var bra att regeringen hade inlett projektet Sunda lokaler 2028.

År 2019 granskade utskottet den aktuella situationen i fråga om fukt- och mögelproblem när det behandlade regeringens årsberättelse för 2018 (ReUB 5/2019 rd). Utskottet ansåg då att åtgärder för att förbättra byggkvaliteten samt förebygga fukt- och mögelproblem och minska de skador som dessa orsakar fortfarande inte var tillräckliga. Utskottet konstaterade i sitt betänkande att projektet Sunda lokaler 2028 var det viktigaste verktyget som regeringen har till sitt förfogande och att genomförandet av programmet var en förutsättning för att riksdagens ställningstaganden skulle kunna genomföras. Utifrån betänkandet godkände riksdagen ett uttalande (RSk 25/2019 rd — B 3/2019 rd — B 13/2019 rd), vars fjärde punkt lyder som följer: ”Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med regeringens årsberättelse rapporterar om de konkreta resultaten av projektet Sunda lokaler 2028 och utvärderar projektets effekter.” Denna punkt är fortfarande i kraft.

Mål och resurser för åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028

En utgångspunkt för åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 har varit utskottets betänkande om fukt- och mögelproblem i byggnader och det ställningstagande som riksdagen antog på grundval av betänkandet. Beslutet om att bereda programmet fattades 2017 vid ett parlamentariskt rundabordsamtal om inomhusluftproblem i offentliga byggnader som sammankallades av statsminister Juha Sipilä. Som slutresultat av beredningen gav statsrådet i maj 2018 ett principbeslut om åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 (Med sikte på heltäckande insatser för bättre hälsa och användarhänsyn i offentliga byggnader, Statsrådets principbeslut om åtgärdsprogrammet sunda lokaler 2028, 3 maj 2018).

Betänkande ReUB 8/2025 rd

Det huvudsakliga målet för åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 har varit att sanera offentliga byggnader och effektivisera vården och rehabiliteringen av personer som lider av symtom på grund av dålig inomhusluft samt också att öka kompetensen när det gäller att förebygga och åtgärda problem med inomhusluften. Målet har varit att före 2028 inom den normala fastighetsförvaltningen etablera ett förfarande som innebär regelbundna kontroller av byggnadernas kondition, deras lämplighet för sitt ändamål och användarnas erfarenheter samt lägesbedömningar i ett multiprofessionellt samarbete. Genom programmet har man också velat utveckla hälsovårdens och arbetarskyddets kompetens att identifiera personer som uppvisar symtom på dålig inomhusluft samt utveckla vården och rehabiliteringen.

Åtgärdsprogrammet fokuserar på att förebygga problem med inomhusluften i offentliga byggnader särskilt inom kommunsektorn, där fastighetsegendomen är betydligt större än inom staten och välfärdsområdena: de 308 kommunernas fastighetsegendom är sammanlagt 55 miljoner kvadratmeter, medan de 23 välfärdsområdena har 11 miljoner kvadratmeter och staten 5 miljoner kvadratmeter. Statens lokalförvaltning är centraliserad till Senatfastigheter, som genom egna åtgärder och inomhusluftsmodeller har främjat och förbättrat situationen i statens byggnadsbestånd. Senatkonsortiet har deltagit i genomförandet av åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 bland annat genom att ställa sina besiktningsmodeller till programmets förfogande. Med dessa modeller avses regelbundna besiktningsrapporter av konstruktioner och ventilation, det vill säga inomhusluft-orienterade konditionsbedömningar.

Programmet samordnades av statsrådets kansli 2018—2023, varefter ansvaret för samordningen övergick till miljöministeriet. Också undervisnings- och kulturministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet har deltagit i genomförandet av programmet. Dessutom har bland annat Utbildningsstyrelsen, Museiverket, Senatkonsortiet och regionförvaltningsverken deltagit i programverksamheten. Vid sakkunnigutfrågningen framfördes det att ministerierna inte har kunnat anvisa tillräckliga personalresurser för genomförandet av programmet, utan merparten av åtgärderna har vidtagits vid sidan av sekretariatets ordinarie arbete och det har inte alltid funnits möjlighet till målinriktad utveckling.

För programmet har det årligen anvisats ett anslag i statsbudgeten, vars fördelning mellan de ministerier som deltagit i programmet har beslutats av programmets styrgrupp på basis av projektplanerna. Sammanlagt har programmet under åren 2018—2024 tilldelats 6,86 miljoner euro. Av detta har nästan hälften (3,28 miljoner euro) gått till social- och hälsovårdsministeriet.

Genomförande och resultat av åtgärdsprogrammet

Enligt de sakkunniga som utskottet hört har det praktiska genomförandet av åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 skett genom projekt. Projekten har tagit fram information som svarar mot de informationsbehov som identifierades i principbeslutet om programmet. Programmet var ursprungligen avsett att pågå till slutet av 2028, men statsrådet beslutade i mars 2024 att förkorta programperioden så att programmet avslutades vid utgången av 2024. Orsaken till detta var besparingarna inom statsförvaltningen. Förkortningen av programperioden med fyra år sparar totalt cirka två miljoner euro. Det anslag som anvisats programmet i statsbudgeten är ett tvåårigt reserveranslag, vilket har gjort det möjligt att slutföra pågående projekt med hjälp av det anslag som beviljats för 2024 även under 2025.

Betänkande ReUB 8/2025 rd

Programmets huvudsakliga resultat är handlingsmodellen Sunda lokaler samt olika handböcker, utredningar och rapporter som har utarbetats som komplement till modellen. Handlingsmodellen Sunda lokaler sammanför forskningsbaserad information, anvisningar och beprövade metoder för förebyggande fastighetsförvaltning i offentliga byggnader och för åtgärder som syftar till god inomhusluft. Modellen fungerar som stödmaterial och hjälp för kommunerna vid planering av lösningar för inomhusluften och vid byggnadsunderhåll. Handlingsmodellen Sunda lokaler har fyra delområden: omfattar fyra delområden: fastighetsbeståndets förvaltning, användning och underhåll av fastigheter, byggande och renovering samt utredning av inomhusluftssituationer. Förutom att lösa problem med inomhusluften syftar modellen också till att aktivt förebygga sådana problem. En av de sakkunniga som utskottet hört menar att handlingsmodellen Sunda lokaler har haft en central roll när det gäller att lösa utmaningar i inomhusmiljön.

Inom ramen för åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 har det på ministeriernas beställning utarbetats sammanlagt nästan 40 handböcker, utredningar eller rapporter, som har samlats på programmets webbplats. Inom programmet har det också inrättats ett kommunnätverk för Sunda lokaler, som har fungerat som en kanal för informationsutbyte om inomhusluftsfrågor. I nätverket har det ingått tjänsteinnehavare, anställda och kommunala beslutsfattare från kommuner och välfärdsområden. Nätverket har gjort det möjligt att dela god praxis och dra lärdom av framgångar. När programmet Sunda lokaler 2028 avslutades upphörde också nätverkets verksamhet.

Enligt utredning till utskottet har de centrala målen för programmet i huvudsak uppnåtts, eftersom betydande inomhusluftsproblem har minskat i kommunernas fastighetsbestånd och antalet personer med symtom från inomhusluften har minskat. Enligt resultaten från kommunernas inomhusluftsenkät 2023 förekom betydande inomhusluftsproblem i genomsnitt 5–10 procent av den totala ytan i kommunernas byggnader, medan motsvarande siffra 2019 var 5–18 procent. Jämfört med situationen 2019 har de största förändringarna skett i skolor, daghem och kontorsbyggnader. Satsningar på ventilation, omfattande renoveringar av byggnader och nybyggnad framhövdes i kommunernas inomhusluftsenkät 2023 som de viktigaste åtgärderna för att minska inomhusluftsproblemen. Utskottet ser mycket positivt på att problemen med inomhusluften i kommunernas fastigheter och antalet personer med symtom från inomhusluften har minskat.

Flera av de sakkunniga som utskottet har hört nämner som en av programmets framgångar att den offentliga debatten har blivit lugnare och att nyhetsrapporteringen om inomhusluft har blivit mer neutral än tidigare. När programmet inleddes var debatten om inomhusluftsfrågor laddad. Jämfört med åren 2017–2018 är inomhusluftsproblem numera mindre framträdande i medierna. Dessutom har experternas och medborgarnas syn på inomhusluften närmat sig varandra. Som en styrka i programmet framhåller experterna också det smidiga samarbetet mellan de ministerier som deltagit i programmet och det breda nätverket av intressenter, vilket har möjliggjort ett helhetsgrepp på inomhusluftsproblemen.

Sakkunniga lyfter också fram kommande utmaningar ur perspektivet fastighetsförvaltning och förebyggande arbete. Ökningen av extrema väderfenomen påverkar både den byggda miljön och människors hälsa. De sakkunniga anser att beredskapen för fuktbelastning, värmeböljor och översvämningsrisker bör beaktas bättre än i dag vid underhåll och byggande av offentliga byggnader. Dessa aspekter har dock inte behandlats inom ramen för programmet. Utskottet beklagar att det

Betänkande ReUB 8/2025 rd

inom programmet inte har funnits möjlighet att ta upp framtida utmaningar för fastighetsbeståndet, särskilt som programmet i övrigt har betonat förebyggande fastighetsförvaltning.

Att åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 avslutats i förtid väcker oro bland de sakkunniga. Även om programmet har ökat medvetenheten och den forskningsbaserade kunskapen om förebyggande och lösning av inomhusluftproblem finns det fortfarande många kommuner och experter som inte känner till programmet eller handlingsmodellen Sunda lokaler. Under programmet avslutande period 2025—2028 var avsikten att fokusera på att sprida kunskap och åstadkomma permanenta förändringar i arbetssätten samt att säkerställa att handlingsmodellen Sunda lokaler tas i bruk i alla kommuner. Programmets förtida avslutande försvårar uppnåendet av målen och gör det svårare att etablera de utarbetade modellerna och anvisningarna i praktiken. Många sakkunniga har uttryckt oro för att de effekter som uppnåts genom programmet kan gå förlorade och att man efter en tid återgår till utgångsläget när spridningen och implementeringen av materialet inte slutförs. Det finns också oro för att det material som tagits fram inom programmet inte kommer att hållas aktuellt samt för att testning och underhåll av anvisningarna negligeras i framtiden. Utskottet delar de sakkunnigas oro och beklagar starkt att spridningen av den kunskap som tagits fram inom programmet Sunda lokaler 2028 avbryts på grund av att programmet avslutas. Det försvagar uppnåendet av programmets mål, eftersom en bredare spridning av resultaten skulle ha gjort det möjligt att nå även de kommuner som ännu inte har tagit till sig programmet och dess produkter. Utskottet betonar att det är viktigt att inomhusluftstemat fortsätter att uppmärksammas även efter att programmet har avslutats.

Enligt utredning till utskottet har kommunerna redan före nätverket Sunda lokaler haft ett inomhusluftsnätverk, vars syfte är att harmonisera arbetssätten och bygga upp kontakter. Det kommunala inomhusluftsnätverket fortsätter att verka, och det skulle eventuellt kunna ta över vissa av nätverket Sunda lokalers uppgifter. Nätverket har dock inga separata resurser, utan verksamheten bygger huvudsakligen på tjänsteinnehavarnas insatser vid sidan av deras ordinarie arbete och utan särskild finansiering, vilket gör att nätverkets aktivitet inte når upp till samma nivå som nätverket Sunda lokaler. Utskottet anser ändå att det är värt att överväga att utnyttja det kommunala inomhusluftsnätverket för att sprida resultaten av programmet Sunda lokaler 2028.

Det nationella programmet för inomhusluft och hälsa

Det nationella programmet för inomhusluft och hälsa genomför de åtgärder för främjande av hälsa och välfärd som skrivits in i åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 och som hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde. Programmet samordnas av Institutet för hälsa och välfärd och i arbetet deltar också Arbetshälsoinstitutet, Andningsförbundet rf, Sisäilmayhdistys ry, Allergi-, Hud- och Astmaförbundet rf samt Filha ry. Programperioden för det nationella programmet för inomhusluft och hälsa är 2018—2028. Till skillnad från åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 fortsätter det nationella programmet för inomhusluft och hälsa och har inte avslutats i förtid.

Programmets huvudmål är att minska de skador för hälsa och välbefinnande som är kopplade till inomhusmiljöer i Finland. Programmets mål har främjats inom fyra delområden: påverkan genom information, problemsituationer i byggnader, vård och stöd för människor samt utbildning. Åtgärderna inom programmet har inriktats på att förebygga inomhusluftssituationer och skador

Betänkande ReUB 8/2025 rd

samt på att lösa inomhusluftspåren och utveckla metoder för vård och stöd för personer med symtom i inomhusmiljöer. Hittills har programmet tagit fram en mängd olika material, bland annat artiklar, utredningar, översikter, anvisningar, handlingsmodeller, webinarier och läromedel, samt utbildat experter inom hälso- och sjukvården. Programmets framsteg och genomslag har följts. Enkäter som gjordes vid programmets början och mittpunkt visar att antalet personer med symtom från inomhusluften samt hälsobekymren kopplade till inomhusmiljöer har minskat och att förtroendet för kommunernas myndigheter har ökat. Enligt utredning till utskottet behövs dock fortsatt programarbete, särskilt för att utveckla vården och rehabiliteringen av personer med långvariga symtom.

Enligt sakkunnigutfrågningen har avslutandet av programmet Sunda lokaler 2028 betydande konsekvenser för det nationella programmet för inomhusluft och hälsa. Att programmet Sunda lokaler 2028 har avslutats har lett till att finansieringen av det nationella programmet för inomhusluft och hälsa nästan helt har upphört, eftersom programmet har fått sin finansiering från Sunda lokaler 2028 och det hittills inte har tilldelats någon permanent finansieringskälla. Att finansieringen blir projektbaserad kan äventyra kontinuiteten och konsekvensen i verksamheten. Dessutom har programmet kunnat dra nytta av nätverket Sunda lokaler: genom nätverket har programmet nått ut till allmänheten och kunnat analysera åtgärdernas genomslag. Nätverket Sunda lokaler har varit en central kommunikationskanal och en kanal för spridning av resultat för programmet. Utskottet ser positivt på att det nationella programmet för inomhusluft och hälsa kan fortsätta trots att programmet Sunda lokaler 2028 har avslutats. Utskottet är dock bekymrat över programmets faktiska möjligheter att verka framöver utan permanent finansiering och utan det stöd som programmet Sunda lokaler 2028 har erbjudit.

Slututvärdering av åtgärdsprogrammet Sunda lokaler

En slututvärdering av programmet Sunda lokaler 2028 har nyligen färdigställts (Terveet tilat 2028 -ohjelman loppuarviointi, Owal Group Oy och Teknologiska forskningscentralen VTT, 9/2025). Syftet med utvärderingen har varit att ge information om programmets resultat och genomslag samt att erbjuda idéer och rekommendationer för utveckling och inriktning av verksamhet och åtgärder som anknyter till programmets innehåll efter att programmet har avslutats. Utvärderingen genomfördes i april—september 2025.

Enligt utvärderingen har inga tydliga brister eller blinda fläckar konstaterats i programmets inriktning. Programmet, som fokuserar på förebyggande fastighetsförvaltning och kompletteras med teman kring hälsofrämjande, bedöms vara heltäckande. Alla teman som programmet har haft som mål anses ha utvecklats i positiv riktning under programperioden: de offentliga byggnadernas skick bedöms ha förbättrats, antalet personer med symtom från inomhusluften har minskat och användningen av handlingsmodeller som främjar byggnaders skick samt modeller för bemötande av personer med symtom från inomhusluften har blivit vanligare. Samtidigt konstateras att utvecklingen i kommunerna har varit mycket ojämn och att det fortfarande finns stora variationer i de offentliga byggnadernas skick. Utvärderingen lyfter fram att programmet sannolikt delvis har påverkat utvecklingen av de teman som varit målet, men att även verksamhetsmiljön har förändrats under programperioden. Till exempel har minskningen av kommunernas servicenät reducerat antalet fastigheter i dåligt skick.

Betänkande ReUB 8/2025 rd

Enligt utvärderingen har uppnåendet av resultat och effekter främjats av programmets mångvetenskapliga karaktär, ändamålsenliga inriktning och lyckade genomförande både när det gäller resultaten och kommunikationen. Programmet har stärkt kunskapsunderlaget och samlat aktörerna och därigenom stött kommuner och andra fastighetsägare i omställningen mot en mer förebyggande och planmässig fastighetsförvaltning. Utvärderingen lyfter fram handlingsmodellen Sunda lokaler som programmets centrala produkt. Det tillvägagångssätt som syftat till modellen anses ha varit lyckat, eftersom det redan i programmets inledande skede utgjorde en stomme för genomförandet. Modellen har också fungerat som ett bra kommunikationsverktyg gentemot kommunerna. Enligt slututvärderingen verkar handlingsmodellen Sunda lokaler ha tagits i bruk i många kommuner, trots att en betydande del av experterna vid utvärderingstillfället ännu inte kände till modellen eller programmets verksamhet.

Utifrån utvärderingsmaterialet lyfts tre centrala behov av fortsatt utveckling fram i slutrapporten. För det första bör teman som gäller inomhusluften lyftas fram också i fortsättningen, eftersom det i och med att programmet upphört finns en risk för att kompetensen inom området minskar i kommunerna. Det andra utvecklingsbehovet gäller att säkerställa tillgången till information. Tillgången till det material som samlats på programmets webbplats måste tryggas och nätverksbaserat samarbete mellan kommuner och andra aktörer bör stödjas. Det tredje utvecklingsbehovet gäller att rikta kommunikationen och anvisningarna om inomhusluftsteman även till de beslutsfattande instanserna, eftersom det i många kommuner är en utmaning att avsätta resurser för förebyggande arbete när anslagen snarare styrs till akuta åtgärder och omfattande renoveringsprojekt.

Utifrån inkommen utredning anser utskottet att programmet Sunda lokaler 2028 har lyckats öka medvetenheten och den forskningsbaserade kunskapen om inomhusluftsfrågor samt skapa ett fungerande expertnätverk. Spridningen av den kunskap som tagits fram inom programmet blir dock ofullständig, eftersom det har beslutats att programmet avslutas i förtid. Utskottet beklagar detta starkt. Eftersom åtgärdsprogrammet avslutats är den ovan behandlade punkten i ställningstagandet inte heller längre aktuell. Utskottet anser att punkt 4 i riksdagens skrivelse RSk 25/2019 rd — Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med regeringens årsberättelse rapporterar om de konkreta resultaten av projektet Sunda lokaler 2028 och utvärderar projektets effekter — har uppfyllts.

Byggkvalitet och kvaliteten i användningen av byggnader

Revisionsutskottets undersökning om bostadspolitiska utvecklingsobjekt (Asuntopoliitiikan kehittämiskohteita) blev klar 2017 (Riksdagens revisionsutskotts publikation 1/2017). Utifrån undersökningen fortsatte utskottet behandlingen av ämnet i betänkandet ReUB 3/2018 rd. Även om tyngdpunkten i betänkandet ligger på bostadspolitiken och stödsystemen för boende, behandlar utskottet också bostadsbyggandet och framhåller där behovet av att förbättra byggkvaliteten. Utskottet konstaterade i sitt betänkande att ”trots de pågående reformerna och åtgärderna återkommer problemen med byggkvaliteten gång på gång både i fråga om offentliga byggnader och vid nybyggnation”. Utskottet upprepade sin tidigare oro över problemen med byggkvaliteten och betonade att byggkvaliteten och en tydligare ansvarsfördelning bör ägnas särskild uppmärksamhet. Riksdagen godkände utifrån betänkandet ett ställningstagande (RSk 26/2018 rd — EÄ 61/2016 rd) där den åttonde punkten i ställningstagandet lyder som följer: "Riksdagen förutsätter att kvaliteten på byggandet och användningen av byggnader förbättras klart och att tillsynen och an-

Betänkande ReUB 8/2025 rd

svarsfördelningen görs tydligare. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder vilken typ av hjälp och stöd de som hamnat i en s.k. mögelfälla behöver. Riksdagen upprepar i sammanhanget också sina ståndpunkter i fråga om fukt- och mögelproblem i byggnader.”

År 2019 behandlade utskottet regeringens årsberättelse för 2018, och ansåg då att åtgärderna för att förbättra byggkvaliteten samt förebygga fukt- och mögelproblem och minska de skador som dessa orsakar fortfarande inte var tillräckliga (ReUB 5/2019 rd). Utskottet beslutade stryka den ovan nämnda punkten i ställningstagandet och ersätta den med en ny punkt. Utifrån betänkandet godkände riksdagen ett ställningstagande (RSk 25/2019 rd — B 3/2019 rd, B 13/2019 rd), vars andra punkt lyder som följer: ”Riksdagen förutsätter att kvaliteten på byggandet och användningen av byggnader förbättras klart och att tillsynen och ansvarsfördelningen görs tydligare.” Denna punkt är fortfarande i kraft.

Byggkvaliteten

De sakkunniga som utskottet hört anser att god planering är en central faktor för byggkvaliteten. Kvaliteten på planeringen påverkas i hög grad av projekterarnas och arbetsledarnas yrkesskicklighet och kompetens. I bygglagen (751/2023), som trädde i kraft vid ingången av 2025, föreskrivs det om behörighetsvillkoren för projekterare och arbetsledare samt om svårighetsklasserna för projekterings- och arbetsledningsuppgifter. Enligt bygglagen är svårighetsklasserna för projekteringsuppgifter inom byggande och ledningsuppgifter inom byggnadsarbete följande: exceptionellt krävande, mycket krävande, krävande, sedvanliga och ringa. I samma byggprojekt kan det förekomma planerings- och arbetsledningsuppgifter som hör till olika svårighetsklasser. Behörighetskraven för planerare och arbetsledare, det vill säga den examen och arbetserfarenhet som krävs, föreskrivs i bygglagen enligt svårighetsklass. För krävande, mycket krävande och exceptionellt krävande planerings- och arbetsledningsuppgifter krävs utöver examen även arbetserfarenhet.

Sakkunniga har påpekat att behörighetsvillkoren för projekterare och arbetsledare har förändrats avsevärt jämfört med den tidigare markanvändnings- och bygglagen när det gäller projekterings- och arbetsledningsuppgifter för normala byggobjekt. Den tidigare lagen krävde utöver utbildning även arbetserfarenhet, men enligt den gällande bygglagen räcker det med de examina som anges i lagen utan arbetserfarenhet för dessa uppgifter. Med sedvanligt projekteringsobjekt avses vanligen småhus (egnahemshus eller parhus) eller andra byggnader med liten areal vars våningsyta i allmänhet är högst 300 kvadratmeter. Till exempel behöver den som bygger ett enfamiljshus i regel stöd av yrkespersoner. Enligt de sakkunniga finns det i fortsättningen en risk för att projekterare och arbetsledare som är behöriga enligt lagen inte nödvändigtvis har tillräcklig kompetens om de saknar praktisk arbetserfarenhet. Detta ökar risken för fel i projekteringen och under byggtiden för sedvanliga byggobjekt.

Enligt utredning till utskottet har man i läroplanerna för de aktuella examina inte beaktat att kravet på arbetserfarenhet har strukits ur lagen. I yrkesutbildningar har det redan en tid funnits en trend att skolorna undervisar teori, medan den praktiska kunskapen för det egentliga arbetet erhålls både under studietiden och särskilt efteråt i arbetslivet. Med beaktande av ändringarna i behörighetsvillkoren i den nya bygglagen bör utbildningen utvecklas så att nytexaminerade har tillräcklig kompetens och förmåga att självständigt lösa problem som anknyter till byggande. En-

Betänkande ReUB 8/2025 rd

ligt de sakkunniga är alla nyutexaminerades kompetens för närvarande inte på den nivå som krävs, och det har redan kunnat konstateras kompetensbrister, även om de större konsekvenserna blir synliga först om några år. Till exempel har nyutexaminerade haft svårigheter med att upprätta byggplaner, vilket direkt påverkar byggkvaliteten. Utifrån inkommen utredning anser utskottet att situationen bör följas och att korrigerande åtgärder vid behov bör vidtas både när det gäller utbildningens innehåll och bygglagens behörighetsvillkor.

I bygglagen föreskrivs det att projekteraren och arbetsledaren ska visa sin kompetens för sedvanliga, krävande, mycket krävande och exceptionellt krävande projekteringsuppgifter med ett intyg utfärdat av en aktör som miljöministeriet bemyndigat. De aktörer som godkänts av miljöministeriet beviljar på ansökan behörighetsintyg för enskilda personer, på basis av vilket kommunernas byggnadstillsynsmyndigheter godkänner personerna för projekterings- och arbetsledningsuppgifter. Tidigare gjordes kompetensbedömningar, det vill säga bedömningar av om utbildningen och erfarenheten är tillräcklig, av kommunernas byggnadstillsynsmyndigheter. Enligt utredning till utskottet anses förändringen delvis vara positiv, eftersom den frigör byggnadstillsynsmyndigheternas resurser för egentligt byggnadstillsynsarbete. Vid sakkunnigutfrågningen uttrycktes dock också oro över att praxis för beviljande av behörigheter varierar och att godkännandeförfarandena inte nödvändigtvis är enhetliga, eftersom behörighetsgodkännandet kan göras både av kollegiala enheter och av enskilda personer.

Enligt de sakkunniga är ett centralt sätt att förbättra byggkvaliteten att betona kvaliteten vid offentliga upphandlingar av planerings- och entreprenadarbeten. Offentliga upphandlingar är i detta avseende nyckeln, eftersom de utgör en betydande del av marknaden och fastställer standarder för hela branschen. En stor del av företagarna inom arkitektbranschen har i en konjunkturenkät kritiserat offentliga upphandlingar för att priset har varit en viktigare faktor än kvaliteten. När priset är det viktigaste urvalskriteriet för projekteringstjänster är det de aktörer som planerar minst som lyckas bäst i konkurrensen. Det försämrar kvaliteten på projekteringen och genomförandet av byggnads- och infrastrukturprojekt. Utskottet håller med de sakkunniga om att byggkvaliteten kan förbättras genom att kvaliteten ges större vikt vid offentliga upphandlingar. På längre sikt skulle detta också förbättra kvaliteten i användningen av byggnader.

Kvaliteten i användningen av byggnader

Enligt utredning till utskottet har kravet på byggnadens bruks- och underhållsanvisning preciserats i bygglagen jämfört med den tidigare markanvändnings- och bygglagen. Enligt 139 § 2 mom. i bygglagen ska bruks- och underhållsanvisningarna för en byggnad innehålla uppgifter som med beaktande av byggnadens egenskaper samt byggnadens och dess byggnadsdelars och anordningars planerade användningstid behövs för att byggnaden och byggplatsen ska kunna användas i enlighet med användningsändamålet och för fullgörande av underhållsskyldigheten. Också skyldigheterna i anslutning till underhåll av byggnader har preciserats i bygglagen. Byggnadens ägare svarar för kvaliteten under byggnadens användningstid, det vill säga för att byggnaden sköts, underhålls och repareras i rätt tid. Försummar ägaren sin underhållsskyldighet, kan kommunens byggnadstillsynsmyndighet bestämma att byggnaden eller en del av den skall repareras. Försumelse av reparationer ökar bland annat risken för fuktskador.

Betänkande ReUB 8/2025 rd

De sakkunniga konstaterar att det eftersatta underhållet av byggnadsbeståndet är orsaken till många problem med kvaliteten i byggnaders användning. Enligt rapporten om den byggda egendomens tillstånd 2025 (Rakennetun omaisuuden tila 2025 -raportti) uppgick det eftersatta underhållet av byggnadsbeståndet till 94 miljarder euro år 2023. Det eftersatta underhållet har mångdubbblats sedan början av millenniet och det fortsätter att öka, eftersom det teoretiska reparationsbehovet för byggnadsbeståndet exempelvis 2023 var 16 miljarder euro, medan byggnader faktiskt reparerades för endast 13 miljarder euro.

En av de viktigaste faktorerna som påverkar om ett reparationsprojekt inleds är projektets beräknade kostnadsnivå. Om kostnaderna är för höga i förhållande till den nytta som reparationen ger, inleds inte reparationsprojektet. Enligt sakkunniga har bostadsbolagens ekonomiska situation särskilt under de senaste åren varit utmanande, och reparationer har skjutits upp. Det har lett till att bostadsbolagens eftersatta underhåll har ökat ytterligare och att reparationerna har blivit dyrare när de väl har genomförts. Fördröjningen av reparationsprojekt och ökningen av det eftersatta underhållet har också påverkats av att bostadsbolagens tillgång till finansiering har försämrats, särskilt i områden med avtagande befolkning. Denna utveckling har delvis berott på att värdet på bostadsfastigheter har sjunkit, delvis på stora reparationsbehov. Utskottet anser att de uppgifter det fått om det eftersatta underhållet av byggnadsbeståndet och de finansieringsproblem som bidrar till att den ökar är oroande, eftersom byggnadernas skick försämrats ytterligare när reparationer fördröjs och kostnaderna samtidigt stiger.

Flera sakkunniga lyfte fram frågor som gäller byggnaders livscykel och livslängd. I bygglagen ingår ett krav på byggnaders livscykelegenskaper. Enligt detta ska den som inleder ett byggprojekt se till att byggnaden på det sätt som användningsändamålet förutsätter projekteras och uppförs så att den är ekologisk i fråga om sina livscykelegenskaper och långlivad med avseende på den målsatta tekniska livslängden. Särskild vikt ska fästas vid geokonstruktioners och bärande konstruktioners hållbarhet, vid livslängden för och möjligheterna att använda, underhålla, variera och reparera byggnaden och dess utrymmen, byggnadsdelarna och installationssystemen samt vid möjligheterna att riva och återanvända byggnadsdelar. Att beakta alla dessa faktorer förbättrar kvaliteten under byggnadens användningstid. Utskottet anser att kraven på byggnaders livscykelegenskaper och livslängd är viktiga faktorer för byggkvaliteten. Hög byggkvalitet betalar sig ofta tillbaka genom en lång livscykel och ett mindre reparationsbehov.

Tillsyn och ansvar

De sakkunniga som utskottet hört lyfter fram att en faktor som påverkar byggkvaliteten är huruvida byggprojektet kräver bygglov. När byggandet kräver bygglov lämnas ett intyg om personens behörighet till byggnadstillsynsmyndigheten. På basis av den bedömer byggnadstillsynsmyndigheten personens behörighet för den projekterings- eller arbetsledningsuppgift som ansökan gäller. Om bygglov inte behövs, bedömer byggherren själv personernas behörighet för de projekteringsuppgifter som byggprojektet förutsätter. Utan bygglov är det enligt den nya bygglagen möjligt att uppföra en ekonomibyggnad på upp till 30 kvadratmeter. Till följd av denna lagändring har byggnadstillsynsmyndighetens tillsynsuppgift blivit svårare, eftersom en del byggnader inte genomgår tillståndprocessen och kvaliteten på sådana byggnader därför inte kan säkerställas. Till följd av befrielsen från tillståndsplikt ökar lekmannabyggarnas ansvar. Enligt utredning till utskottet har kommuner redan tvingats ingripa bland annat mot byggande för nära fast-

Betänkande ReUB 8/2025 rd

ighetsgränsen. Att lovprocesserna har gjorts smidigare har nu lett till att kommunerna måste skärpa planläggningen.

Den nya bygglagen innehöll ursprungligen en bestämmelse om den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet. Tanken var att ansvaret för samordningen av byggprojektets kvalitet under byggtiden skulle ligga helt hos en enda aktör, det vill säga den huvudansvariga aktören. Regeringen Orpos regeringsprogram slog fast att bygglagen ska ändras så att den administrativa bördan och byråkratin minskar, besvärsrätten förtydligas och den huvudansvariga aktörens ansvar preciseras. Om den huvudansvariga aktören hade haft totalansvaret, skulle enligt sakkunniga huvudentreprenören kunna ha utsetts till huvudansvarig aktör. På så sätt skulle huvudentreprenören ha ansvarat för byggprojektet i den föreslagna omfattningen gentemot byggnadstillsynen. Förslaget om den huvudansvariga aktörens ansvar fick dock en hel del kritik. När bygglagen ändrades 2024 (lag om ändring av bygglagen 897/2024) slopades den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet genom att paragrafen upphävdes.

Enligt sakkunniga förtydligas ansvaret i bygglagen av att 102 § för första gången tydligt anger att byggnadstillsynsmyndigheten inte svarar för kvaliteten på byggandet. Ansvaret för att byggprojektet genomförs i enlighet med bestämmelserna ligger hos den som påbörjar byggprojektet. Denne ska se till att byggnaden projekteras och byggs i enlighet med författningarna och föreskrifterna om byggande och det beviljade bygglovet. De som påbörjar ett byggprojekt är i huvudsak lekmän, och därför måste de skaffa de experter som behövs för att genomföra det önskade byggprojektet. Den som påbörjar ett byggprojekt ska med andra ord se till att projektet har projekterare som uppfyller behörighetsvillkoren och att också andra som är verksamma inom projektet har den sakkunskap och yrkesskicklighet som uppgifternas svårighetsgrad kräver. Byggnadstillsynsmyndigheten har enligt bygglagen till uppgift att genom slumpmässiga inspektioner övervaka att de ansvariga aktörerna fullgör sina skyldigheter. Ett sådant förfarande kan dock leda till att fel och brister inte nödvändigtvis upptäcks vid de stickprovskontroller som byggnadstillsynsmyndigheten gör.

Utskottet anser utifrån inkommen utredning att det fortfarande är nödvändigt att följa hur den nya bygglagen fungerar. Utskottet konstaterar att den andra punkten i ställningstagandet i riksdagens skrivelse RSk 25/2019 rd om förbättring av kvaliteten på byggandet och användningen av byggnader och om tydligare tillsyn och ansvarsfördelning förblir i kraft.

Revisionsutskottets ställningstaganden och uttalanden som har genomförts

Revisionsutskottet anser att åtgärderna med anledning av följande ställningstaganden/uttalanden har varit tillräckliga eller att ställningstagandena fortfarande är relevanta, men inte längre aktuella.

Betänkande ReUB 8/2025 rd

Regeringens årsberättelse 2018

RSk 25/2029 rd — B 3/2019 rd, B 13/2019 rd — ReUB 5/2019 rd

Sunda lokaler 2028

4. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med regeringens årsberättelse rapporterar om de konkreta resultaten av projektet Sunda lokaler 2028 och utvärderar projektets effekter.

Motivering till strykningen: Motiveringen har framförts tidigare i detta betänkande.

Statens revisionsverks årsberättelse till riksdagen 2023

B 19/2023 rd — RSk 12/2024 rd — ReUB 2/2024 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med regeringens årsberättelse för 2024 rapporterar om hur interoperabiliteten och informationsflödet har förbättrats. Utredningen ska särskilt innehålla en beskrivning av hur författningsgrunden utvecklats och av eventuella nya riksomfattande åtgärder som förbättrar interoperabiliteten.

Motivering till strykningen: Utskottet anser att den rapportering som förutsätts i ställningstagandet har genomförts. Social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet har i regeringens årsberättelse för 2024 rapporterat om åtgärder som har genomförts och som pågår för att främja interoperabilitet och smidigt informationsflöde. Sådana åtgärder är till exempel en utredning om informationsmodeller för social- och hälsovården, en utredning om tillämpningen av de informationsrättigheter som föreskrivs i kunduppgiftslagen (703/2023) mellan socialvården och hälsovården och genomförandet av den europeiska patientöversikten i Kanta-tjänsterna. Efter regeringens årsberättelse färdigställde en arbetsgrupp i mars 2025 slutrapporten ”Möjligheterna med digitaliseringen inom social- och hälsovården på lång sikt”. Den behandlar interoperabilitet och smidigt informationsflöde och lägger fram ett flertal förslag för att förbättra situationen.

Statens revisionsverk genomförde hösten 2025 en uppföljningsrapport om revisionsberättelse 9/2023 (Finansiering och styrning av digitaliseringen av social och hälsovården). I rapporten konstateras det att välfärdsområdesdelegationen, som leds av finansministeriet, har inrättat en ICT, informationshanterings- och digitaliseringssektion, vars agenda bland annat omfattar interoperabilitet samt främjande av nationella och regionala digitala tjänster. Alla välfärdsområden har kallats till sektionen. Inom sektionen verkar också en samarbetsgrupp för den övergripande arkitekturen för informationshantering inom social- och hälsovården, som samordnas av social- och hälsovårdsministeriet och vars mål är att främja interoperabilitet för information och tjänster genom arkitekturbeskrivningar. I maj 2025 publicerades en nationell referensarkitektur för informationshanteringen inom social- och hälsovården. Dessutom främjas den nationella interoperabiliteten inom ramen för arbetet i en expertgrupp för informationshantering inom den offentliga förvaltningen, som finansministeriet ansvarar för.

Betänkande ReUB 8/2025 rd

Utskottet anser att de genomförda åtgärderna och det pågående utvecklingsarbetet går i rätt riktning och att det är viktigt att fortsätta åtgärderna för att förbättra interoperabiliteten och ett smidigt informationsflöde.

Regeringens årsberättelse för år 2023 och Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2023

B 2/2024 rd — B 18/2024 rd — RSk 31/2024 rd — ReUB 9/2024 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen på behörigt sätt beaktar de ställningstaganden om tidigare uttalanden från riksdagen och andra omständigheter som ingår i detta betänkande och i de bifogade utlåtandena från fackutskotten.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter med åtgärderna för att förtydliga och förenhetliga anvisningarna om statsförvaltningens tjänsteresor. Det ska också ses till att handledningen och rådgivningen är tillräcklig och att efterlevnaden av anvisningarna övervakas.

Motivering till strykningen: Utskottet behandlade frågan senast i samband med behandlingen av årsberättelsen för 2023. Det beslutades då att ställningstagandet skulle förbli i kraft, eftersom det fortfarande fanns behov av mer enhetliga anvisningar om resor i vissa ministerier. I finansministeriets svar beskrivs den gällande anvisningen och anvisningshierarkin på en allmän nivå. I svaret konstateras också att ämbetsverken är självständiga arbetsgivare och ansvarar för anvisningarna om resor inom ramen för statens resebestämmelser samt för att anvisningarna följs inom ämbetsverket. Finansministeriet konstaterar dessutom som utredning att anvisningarna har förtydligats så att numera ger varje aktör på koncernnivå endast de anvisningar som hör till den och att överlappningar har avlägsnats. En mer omfattande gemensam anvisning skulle kräva ändringar i lagstiftningen och en förändring av ämbetsverkens självständiga arbetsgivarroll i resefrågor. Utskottet anser att den givna utredningen är tillräcklig.

Revisionsutskottets ställningstaganden och uttalanden som ska stå kvar

Följande ställningstaganden ska fortfarande gälla.

Hur integrationen fungerar

RSk 35/2018 rd — EÄ 10/2017 rd — ReUB 6/2018 rd

Tjänster som stöder sysselsättningen av invandrare

5. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att de servicesystem och servicestrukturer som stöder sysselsättningen av invandrare börjar fungera bättre så att de också svarar mot behoven hos företag som erbjuder sysselsättning.

Betänkande ReUB 8/2025 rd

Språkstudier inom integrationsutbildningen

7. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att omorganisera språkstudierna inom integrationsutbildningen på så sätt att undervisningskvaliteten garanteras och inlärningsresultaten förbättras så att de uppfyller målen för inläringen och kraven på språkkunskaper i arbetslivet.

Främjande av sysselsättningen av kvinnor med invandrabakgrund

10. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste vidtar åtgärder för att främja sysselsättningen av kvinnor med invandrabakgrund. Kvinnorna med invandrabakgrund ska bli en särskild målgrupp för integreringstjänster.

Större involvering av organisationerna och det fria bildningsarbetet i integrationen

11. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att tredje sektorn, det vill säga organisationerna och det fria bildningsarbetet, tar över en större andel av integreringen och att regeringen vidtar åtgärder för att omdefiniera arbetsfördelningen mellan myndigheterna och tredje sektorn.

Regeringens årsberättelse 2018

RSk 25/2019 rd — B 3/2019 rd, B 13/2019 rd — ReUB 5/2019 rd

Ansvarsfördelningen inom byggandet och byggnadsanvändningen

2. Riksdagen förutsätter att kvaliteten på byggandet och användningen av byggnader förbättras klart och att tillsynen och ansvarsfördelningen görs tydligare.

Utrikesministeriets dataskyddsarrangemang

5. Riksdagen förutsätter att regeringen går vidare med åtgärderna för att förbättra datasäkerhetsarrangemangen inom utrikesförvaltningen och rapporterar om dem i regeringens årsberättelse.

Statens revisionsverks ekonomiförvaltning

RSk 22/2021 rd — EÄ 4/2021 rd — ReUB 2/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och utreder hur genomförandet av principen med chefens chef kan främjas inom hela statsförvaltningen. Riksdagen anser det vara viktigt att utreda ett förfarande genom vilket iakttagelser som gjorts av den interna revisionen och även Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning och som gäller missförhållanden i fråga om den högsta ledningen för statens ämbetsverk eller inrättningar kan anmälas till en instans som är oberoende av ämbetsverkets eller inrättningens operativa ledning. Också den externa revisorns tillgång till information bör ombesörjas i detta sammanhang.

Betänkande ReUB 8/2025 rd

Utfallet för konsekvensbedömningar i författningsförslag

EÄ 48/2019 rd — RSk 14/2022 rd — ReUB 1/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder om resurserna för lagberedningen är på rätt nivå i förhållande till statsrådets övriga uppgifter och vid behov vidtar åtgärder för att rätta till situationen.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder om kompetensen inom konsekvensbedömning bör stärkas på ministerienivå eller om det bör inrättas ett kompetenskluster eller en enhet för konsekvensbedömning på statsrådsnivå.
4. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att förhandsbedömningar av författningsförslagets konsekvenser och utvärderingar i efterhand dokumenteras och görs tillgängliga på ett enhetligt sätt.

Servicesystemet för att motverka marginaliseringen av unga: systemets funktion och servicens genomslag

EÄ 41/2020 rd — RSk 56/2022 rd — ReUB 9/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att servicesystemet för förebyggande av marginalisering bland unga fungerar samordnat när välfärdsområdena tar över ansvaret för ordnandet av social- och hälsovårdstjänsterna. Tjänsterna måste samverka, oberoende av vem som ordnar dem.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur man kunde förbättra informations- och statistikunderlaget när det gäller tjänsterna för att förebygga marginalisering bland unga. Jämförbar information ska finnas tillgänglig till stöd för bedömningen av tjänsternas effektivitet och för utvecklingen av servicesystemet.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder under vilka förutsättningar det övergripande ansvaret för tjänsterna och informationsgången mellan aktörerna för förebyggande av marginalisering bland unga kan läggas på en enda aktör. Det bör också utredas vilken denna aktör kunde vara.

Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen: Valperiodsrapport om övervakningen och granskningen av finanspolitiken 2019—2022

B 25/2022 rd — RSk 75/2022 rd — ReUB 12/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur övervakningen och utvärderingen av den oberoende externa ekonomiska politiken och finanspolitiken kan ordnas på ett ändamålsenligt sätt och om det är nödvändigt att slå samman resurserna, samt vidtar behövliga åtgärder i ärendet.

Betänkande ReUB 8/2025 rd

Kostnadseffekter för aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder

EÄ 15/2021 rd — RSk 81/2022 rd — ReUB 13/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att kostnadsuppgifter om aktiv arbetskraftspolitisk service finns tillgängliga och är jämförbara på riksnivå, när ansvaret för ordnandet av de offentliga sysselsättningstjänsterna överförs på kommunerna vid ingången av 2025. Kostnadsuppgifter ska finnas att tillgå på ett heltäckande sätt för att utveckla en kostnadseffektiv arbetskraftsservice oberoende av vem som ordnar servicen.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att samarbetet och informationsgången mellan kommunerna och välfärdsområdena säkerställs när ansvaret för den offentliga arbetskraftsservicen överförs på kommunerna vid ingången av 2025. Tjänsterna och servicevägarna för dem som har den sämsta ställningen på arbetsmarknaden bör fungera och de bör ombesörjas också i samband med ändringarna.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur befintliga indikatorer som mäter arbets- och funktionsförmågan kan tas i bruk för att mäta de mjuka effekterna av aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder. Information för att bedöma och utveckla servicens genomslag ska finnas tillgänglig också i fråga om sådana tjänster där sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden inte är det primära målet.
4. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder om det till alla delar är ändamålsenligt att ordna tjänsterna för dem som har den sämsta ställningen på arbetsmarknaden som en del av arbetskraftspolitisk service eller om de bör vara en del av social- och hälsovårdstjänsterna.
5. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att det finns oberoende forskning om organisationernas roll som tillhandahållare av sysselsättningsfrämjande tjänster och om hur verkningsfulla dessa tjänster är.

Regeringens årsberättelse 2022

B 2/2023 rd — B 16/2023 rd — RSk 1/2024 rd — ReUB 5/2023 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av 2024 utreder möjligheten att utvidga beställaransvarslagens skyldigheter i fråga om byggbranschen till att gälla även andra branscher, med beaktande av vilka fördelar en utvidgning har i förhållande till att den administrativa bördan ökar.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter att utveckla informationsutbytet på eget initiativ mellan myndigheterna i bekämpningen av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet.

Betänkande ReUB 8/2025 rd

Statens revisionsverks årsberättelse till riksdagen 2023

B 19/2023 rd — RSk 12/2024 rd — ReUB 2/2024 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder etiska anvisningar för ibruktagnad-
det av artificiell intelligens inom social- och hälsovården.

Regeringens årsberättelse för år 2023 och Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2023

B 2/2024 rd — B 18/2024 rd — RSk 31/2024 rd — ReUB 9/2024 rd

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur behandlingen av uppehållstillstånd för arbets-
tagare bör utvecklas inom utrikesförvaltningen så att det går snabbare att få tid för identifiering
och det går att förutse hur länge identifieringen tar.

4. Riksdagen förutsätter att regeringen på ett övergripande sätt utreder rättsläget och reglerings-
behoven i fråga om parkering och parkeringsövervakning på privata områden och utifrån utred-
ningen vidtar åtgärder för att bereda behövliga ändringar i lagstiftningen och lämna en proposi-
tion till riksdagen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Revisionsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 1/2025 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

*Riksdagen förutsätter att regeringen på behörigt sätt beaktar de ställningstaganden om ti-
digare uttalanden från riksdagen och andra omständigheter som ingår i detta betänkande
och i de bifogade utlåtandena från fackutskotten.*

Betänkande ReUB 8/2025 rd

Helsingfors 12.11.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johanna Ojala-Niemelä sd
vice ordförande Veijo Niemi saf
medlem Hanna Holopainen gröna
medlem Tomi Immonen saf
medlem Janne Jukkola saml
medlem Arja Juvonen saf
medlem Teemu Kinnari saml
medlem Hanna Laine-Nousimaa sd.

Sekreterare var

utskottsråd Heidi Silvennoinen
revisionsråd Minna Tiili
specialsakkunnig Anne Kalliomäki.